

Att
Region Stockholm
Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

D.nr: TN 2021-0988

Funktionsrätt Stockholms läns remissvar inför trafikförändringar i SL-trafiken 2022/2023 (T23)

Funktionsrätt Stockholms län är ett intressepolitiskt samarbetsorgan för 44 funktionsrättsföreningar i Stockholms län. Tillsammans representerar vi cirka 70 000 medlemmar. Föreningen är partipolitiskt och religiöst obunden. Vår vision är att Stockholms län ska vara ett samhälle för alla.

Allmänna reflektioner

Funktionsrätt Stockholms län välkomnar den årligen återkommande trafikförändringsremissen. Därmed ges möjlighet att påverka och förändra inom en överskådlig tidsram. Samtidigt finns ett flerårigt perspektiv som kan skapa en kontinuitet för resenären. I tjänsteutlåtandet framkommer att trafikförvaltningen vill ha kommunerna och funktionsrättsorganisationernas förslag och prioriteringar. Eftersom övervägandena i utredningen är bristfälliga kommer Funktionsrätt Stockholms län inte att lämna några prioriteringar. Det är viktigt att ingen resenärsgrupp glöms bort i harmoniseringarna. Hänsyn behöver tas till trafikgrupper som behöver mer tid, till exempel personer med funktionsnedsättningar. När kollektivtrafiken reduceras och får färre avgångar eller förändras på olika sätt är det viktigt att harmoniseringen beaktas så att alla hinner med byte. Detta gäller i synnerhet vid byten mellan olika trafikslag, till exempel mellan tunnelbana och buss. Särskild hänsyn behöver tas vid användning av hiss i samband med byten.

Mänskliga rättigheter

Funktionsrätt Stockholms län utgår från principerna om mänskliga rättigheter i vårt remissvar. För personer med funktionsnedsättningar handlar det om att kunna delta i samhället på lika villkor. 2008 ratificerade Sverige FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning även kallad funktionsrättskonventionen. Vi anser

att funktionsrättskonventionen ska vara en given utgångspunkt i regionens samtliga dokument¹.

Säkerställ Trafikförsörjningsprogrammet med hjälp av Funktionsrättskonsekvensbeskrivning, FKB

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att regionen använder Funktionsrättskonsekvensbeskrivning, FKB. Vi har tagit fram en handbok om FKB². Handboken ger en vägledning om vad ett beslut eller motsvarande har för inverkan på mänskliga rättigheter. FKB som verktyg hjälper Region Stockholm att göra rätt från början och säkerställer att mänskliga rättigheter inte kränks.

1.1 Övergripande mål

I föregående års remiss T22 ifrågasatte Funktionsrätt Stockholms län ordvalet av ordet ”kan” i den andra meningen i målet om ökat kollektivt resande. Vi noterar att ordvalet kvarstår även i denna remiss. Vi anser fortfarande att kollektivtrafiken bör följa samma takt som befolkningsutvecklingen. Annars finns det en överhängande risk att den positiva utvecklingen kring kollektivt resande får motsatt effekt. Det är av yttersta vikt att kollektivtrafiken tillgodoser befolkningens behov. För personer med funktionsnedsättning handlar det om att förebygga otillgängliga miljöer och trängsel samt att skapa ett tryggt resande i hela länet.

I Trafikförsörjningsprogrammet återkommer begreppen tillgänglig eller tillgänglighet. Dessa begrepp måste definieras. För funktionsrättsrörelsen innebär tillgänglig eller tillgänglighet att produkter, tjänster och miljöer ska kunna användas av alla medborgare. Ordet tillgänglig kan också användas i en kontext av att något är disponibelt eller ledigt. Det är viktigt att förtydliga vad som menas för att programmet ska uppnå rätt mål. Jämför olika sorters tillgänglighet i FKB handboken³.

Funktionsrätt Stockholms län är kritisk till att trafikomläggningar ofta utgår från den normativa resenären. Detta innebär att det finns en risk att hänsyn till resenärer med funktionsnedsättningar åsidosätts i olika grad. Därför behövs det att olika slags tillgänglighet och behov tas i beaktande, såsom vid ledsagning, skyltning, ersättningstrafik, hissar och att alla inte kan använda sig av digitala tjänster.

¹ [konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning.pdf \(regeringen.se\)](#) 22-04-27

² [FKB-handboken – Funktionsrätt Stockholms län \(funktionsrattstockholmslan.se\)](#) 22-04-27

³ Ibid sid 9

I ett smart kollektivtrafiksystem, som nämns i remissen, får de ekonomiska incitamenten inte ta överhanden på bekostnad av trygghet och säkerhet i kollektivtrafiken.

1.2 Hållbar utveckling

Ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet ska genomsyra alla mål i det reviderade trafikförsörjningsprogrammet som anges i remissen. Funktionsrätt Stockholms län anser att det genomgående saknas analyser av vilka effekter programmets förslag får utifrån de tre hållbarhetsperspektiven. Det är inte tillräckligt att nämna de tre inriktningarna inom hållbarhetsområdet under en rubrik. Funktionsrätt Stockholms län föreslår att Funktionsrättskonsekvensbeskrivning, FKB, används som ett verktyg för att säkerställa mänskliga rättigheter. Vi hade också gärna sett att det funnits en tydlig koppling till de globala målen i Agenda 2030. Särskilt mål 11.2 som handlar om att tillgängliggöra hållbara transportsystem⁴.

1.3 Trafikförändringsprocessen

Funktionsrätt Stockholms län välkomnar att konsekvensbeskrivningar och samrådsprocesser nämns i trafikförändringsprocessen. Önskvärt om det hade utvecklats och preciserats närmare i remissen. Det är bra att det finns en beskrivning av arbetsprocessen för trafikförändringsprogrammet. Ett omfattande arbete ligger till grund för de förändringar som föreslås och sedan beslutas. Funktionsrätt Stockholms län undrar hur samlas resenärernas önskemål in och i vilka sammanhang? Det är viktigt att det finns olika metoder och alternativ för att kunna lämna önskemål och synpunkter. Det ska kunna göras skriftligt, muntligt, analogt och digitalt. Hur arbetar trafikförvaltningen för att säkerställa så att önskemålen speglar samhällets mångfald, förutsättningar och resurser? Det är också viktigt att täcka in olika målgrupper och personer i alla åldrar för att få en så heltäckande bild som möjligt. I komplexa förslag genomförs samhällsekonomiska analyser. Funktionsrätt Stockholms län anser att det hade varit intressant om resultaten av dessa redovisades under respektive punkt i programmet.

1.4 Planera för kollektivtrafiken- trafikförvaltningens riktlinjer

Även detta år anges det i programmet ”Det ska vara en självklarhet för alla att kunna välja att resa kollektivt”. För Funktionsrätt Stockholms läns målgrupper är detta långt ifrån en självklarhet. Detta framkommer med all tydlighet då förutsättningarna ändras genom politiska beslut

⁴ <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-11-hallbara-stader-och-samhallen/> 220427

för att kunna resa med olika trafikslag⁵. I Region Stockholm förekommer mångåriga projekt inom infrastruktur, vilket påverkar kollektivtrafiken och framkomligheten. Trafikförvaltningens riktlinjer har utarbetats i samarbete med funktionsrättsorganisationerna och håller en bra kvalitet. Risk finns att trafikförvaltningens riktlinjer helt eller delvis kan sättas ur spel vid om- och nybyggnation av fysisk infrastruktur.

1.5 Trafikförvaltningens löpande dialog med kommunerna

Funktionsrätt Stockholms län välkomnar trafikförvaltningens nya arbetssätt när det gäller busstrafikplanering. Genom en långsiktig planering och uppdelning per busstrafikavtal ökar förutsättningarna för en hållbar tillgänglig lösning för framkomlighet och för resenärer med funktionsnedsättningar. Det finns en risk för inlåsningseffekter om busstrafikavtalen löper på många olika avtalstider, så att förändringar omöjliggörs under lång tid. Bussmodeller blir föråldrade och är inte tillgängliga för den fysiska utomhusmiljön och för tillgängligheten ombord på bussarna. Funktionsrätt Stockholms län anser att de fastslagna mötena med pendeltågskommunerna borde ske oftare. Kommunerna bör beredas tillfälle för att lokaltrafiken och pendeltågstrafiken samordnas så att turtäthet och fysisk närhet till busshållplats och pendeltågsstation optimeras. Trafikförändringar ska även annonseras i god tid i förväg för att kunna tillgänglighetsanpassa trafikförändringen. Funktionsrätt Stockholms län emotser årlig remiss med trafikförändringar framgent.

1.6 Avtalstyper

Funktionsrätt Stockholms län ser med spänning på hur driftstarten för avtalen för Roslagsbanan, busstrafiken i norrort och busstrafiken i Norrtälje kommer att avlöpa. Vi ser fram emot en utvärdering ur ett funktionsrättsperspektiv.

Det är viktigt att de olika avtalstyperna synkroniserar med varandra så att grundtrafiken säkerställs med hänsyn till resenärer med funktionsnedsättningar. Det ska finnas väl avvägd tid för trafikbyten utan att väntetiderna blir för långa. Vi förutsätter att Funktionsrättskonventionen artikel 9 a) följs.

1.7 Tidtabellsskiftet

Redan 2017 lämnade Funktionsrätt Stockholms län, dåvarande HSO i Stockholms län, ett remissvar till Trafiknämnden angående

⁵ TN 2021-0674

Trafikförändringar i SL-trafiken 2017/2018 (T18). I remissvaret tog vi upp följande: ”Det är av stor vikt att framkomligheten för personer med funktionsnedsättning tas i beaktan när förflyttningar- eller ombyggnation av hållplatser sker, samt när tidtabeller uppdateras”. När det gäller skärgårdstrafiken finns förutom vintertidtabell och sommartidtabell även vår- och hösttidtabell. Det är viktigt att vår- och hösttidtabell följer kraven på anpassning för resenärer med funktionsnedsättningar när det gäller byten till andra trafikslag. Även här ska en Funktionsrättskonsekvensbeskrivning, FKB, genomföras.

2. Förslag på trafikförändringar uppdelat per trafikslag

2.1 Tunnelbana

Funktionsrätt Stockholms län anser att det är av största vikt att den ökande andelen resenärer efter pandemin måste matcha tillgång och efterfrågan i trafikflödet och vagnresurser. Detta för att alla ska kunna resa utan trängsel.

2.1.2 Trafikstörande arbeten

Avstängningar i trafiken påverkar resenärer på olika sätt. Funktionsrätt Stockholms län hade gärna sett en beskrivning av hur planeringen för ersättningstrafiken ska se ut under denna period. Hur kommer busstrafiken att ersätta tunnelbanan sträckan Farsta Strand-Hökarängen i form av tillräckligt många bussar och turtäthet? Kommer busshållplatsen att vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar? Vi vill poängtera att ingen resenärsgrupp får glömmas bort vid trafikomläggningarna. Det behövs tillgänglig ersättningstrafik, tydlig skyltning, hissar och ledsagning.

2.2 Lokalbanor Roslagsbanan

Funktionsrätt Stockholms län välkomnar förslaget om att utöka trafiken på söndagar till lördagstrafik. Genom att låta snabbtågen stanna vid stationen i Tibble för att knyta ihop olika intressen visar på att ett Funktionsrättskonsekvenstänkande har tillämpats.

Stockholm 2022-04-27

Annika Hässler

Ordförande

Funktionsrätt Stockholms län